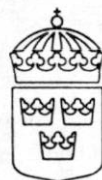

Motion till riksdagen

1985/86: Jo259

Karl Erik Olsson m. fl. (c)

Trädgårdsnäringen

Mot.
1985/86
Jo259-265

Näringens konkurrenssituation och regeringens tullöversyn

Svensk yrkesmässig trädgårdsodling verkar i dag under en mycket stark konkurrens från importen av grönsaker, frukter, bär och prydnadsväxter. I jämförelse med övriga länder i Europa har Sverige det lägsta importskyddet för sin trädgårdsproduktion. I Norge och Finland är införseln reglerad inom ramen för jordbruksregleringen. I samtliga EG-länder gäller en högre tullnivå, referensprissystem och importövervakning, dessutom exportstöd. Som en följd väsentligen av detta förhållande har den svenska trädgårdsföretagsamheten minskat under 1970- och 80-talen. Vissa produktionsinriktningar främst på prydnadsväxtsidan har helt upphört.

Det höga produktionskostnadsläget för den svenska produktionen och det utsatta konkurrensläget innebär stora påfrestningar för trädgårdsföretagen. Under 1985 har lönsamhetsläget varit mycket pressat och medfört en kraftig ökning av antalet konkurser och nedläggningar.

Det är vår uppfattning att den ansats till en sammanhållen trädgårdspolitik som 1974 års trädgårdsnäringsutredning – färdig sommaren 1982 – lade grunden till inte fullföljts i de senaste årens jordbrukspolitik. Trädgårdsnäringens problem har inte fått den särbehandling som vi anser motiverad av produktionens betydelse för landet och av företagens berättigade krav på likvärdiga konkurrensförhållanden till importen samt på god försörjning och en trygg sysselsättning för företagare och anställda.

I det följande vill vi rikta riksdagens uppmärksamhet på ett antal problem och frågeställningar på trädgårdsområdet som enligt vår mening snarast måste åtgärdas.

Trädgårdsnäringens konkurrenssituation

Regeringen framlade i proposition 1985/86:60 om ändring i lagen med tulltaxa m. m. ett mycket begränsat förslag om justeringar av trädgårdsnäringens tullskydd. Vi anser att förslaget inte tillräckligt svarar upp emot det av riksdagen tidigare gjorda uttalandet om angelägenheten av ett bättre tullskydd för näringen. Ett flertal motioner väcktes också under hösten 1985 med krav på längre gående åtgärder för att skapa en rimligare konkurrenssituation för de svenska trädgårdsprodukterna. Vi anser det angeläget att riksdagen i det fortsatta arbetet med denna fråga stöder motionerna och ger regeringen förnyat uppdrag att vidta sådana åtgärder.

Trädgårdsföretagens ekonomiska situation

Som framhållits ovan har antalet konkurser och företagsnedläggelser väsentligt ökat under 1985. Det pressade lönsamhetsläget är en direkt följd av konkurrensförhållandena och ger inte företagen en tillräcklig möjlighet till konsolidering efter de omfattande investeringar som gjorts i energibesparande och rationaliserande syfte. Framför allt är detta ett problem i nystartade och nyetablerade företag med höga lån och begränsat eget kapital.

Produktionstekniskt och kunskapsmässigt ligger svensk trädgårdsproduktion långt framme. Svenska företag har haft och har alltjämt ett större rationaliseringstryck på sig än företag i många andra länder med gynnsammare produktions- och kostnadsläge och med mer utvecklade nationella stödformer.

Vi anser det viktigt att samhället medverkar till att det skapas finansiella förutsättningar för de svenska växthusföretagen att genom rationalisering kontinuerligt kunna bibehålla en modern produktionsuppläggning och modern teknik. Särskilt vill vi betona vikten av att förutsättningar ges för att skyndsamt ersätta de många äldre växthusen inom odlingen med moderna och energisnåla hustyper. Många företagare som övertar äldre odlingar eller önskar nyetablera sig bör genom statliga åtgärder också ges särskilt ekonomiskt stöd.

Den statliga rådgivningen till trädgårdsnäringen

I syfte att främja den svenska trädgårdsnäringens utveckling beslöt riksdagen i början av 1960-talet att tillskapa en verksamhet med specialrådgivning till trädgårdsföretag. Under 1960-talet blev verksamheten mer uttalat ett instrument i samhällets rationaliseringsstöd till näringen. Antalet tjänster utökades väsentligt och omfattade såväl odlingsteknik, värme- och byggnadsteknik samt företagsekonomi. 1974 års trädgårdsnäringsutredning uttalade i sitt särskilda betänkande angående rådgivningsverksamheten (Ds Jo 1978: 13) bl. a. följande:

''Målet för lantbruksverkets rådgivningsverksamhet bör liksom hittills vara att främja trädgårdsnäringens rationalisering. Rådgivningen måste ske i nära samverkan med annan statlig verksamhet för trädgårdsnäringens rationalisering. Såväl en företagsekonomiskt inriktad rådgivning som en allsidig produktionsteknisk rådgivning är väsentliga medel för att nå en rationell produktion. Rådgivningen bör stå öppen för alla näringsutövare med produktion av trädgårdsprodukter. Den bör liksom hittills vara kostnadsfri.''

Baserat på utredningen fattade riksdagen beslut om att 9 nya tjänster skulle tillföras verksamheten. Totalt omfattade lantbruksverkets rådgivning på trädgårdssidan härefter 47 tjänster med en spridning över hela landet.

Trädgårdsföretagen är i allmänhet för små för att i egen regi eller i grupp kunna bedriva forsknings- eller utvecklingsverksamhet eller avdela särskilda resurser för internt informations- och utbildningsarbete. Inte sällan är företagaren själv och dennes familj den enda arbetskraften i företaget. De

är därför i behov av att externt söka hjälp med att samla, sammanställa och omsätta ny information. Samhället har påtagit sig och hittills i stort sett kostnadsfritt stött rådgivningsarbete inom ramen för rationaliseringsstödet. Verksamheten har varit till ovärderlig nytta i näringens moderniseringsprocess under 1960-, 70- och 80-talen. Samtidigt som informations- och rådgivningsbehoven inom företagen blivit större och mer komplexa och behovet av specialiserade odlingstekniska rådgivare ökat har emellertid en drastisk förändring i samhällets inställning till rådgivningsstödet skett. Besparingarna över statsbudgeten har lett till att ett stort antal rådgivningstjänster dragits in och att en omfattande individuell avgiftsfinansiering av rådgivningen införts.

Den nu inledda utvecklingen måste befaras medföra såväl strukturella som regionala konsekvenser på trädgårdsföretagsamheten. Betalningssvaga företag kommer inte att kunna utnyttja rådgivningen i samma utsträckning som större, solida företag. Detta kan i sin tur medföra en olycklig kategorisering av företagen. På samma sätt kommer företag i företagsglesa områden att riskera förlora sin rådgivning. Vi hemställer att riksdagen beslutar om en i huvudsak kostnadsfri rådgivning till trädgårdsodlingen enligt tidigare tillämpat system.

Likabehandling av svenskodlade och importerade produkter

Utöver det att svensk trädgårdsproduktion har att konkurrera med importpriser har man också andra begränsningar som fördyrar produktionen. Men motivet att skydda konsumenten och med målsättningen att kunna tillhandahålla produkter av hög kvalitet, har vi i Sverige en mycket sträng kemikaliekontroll och för svensk trädgårdsproduktion mycket stränga regler för användning av kemikalier.

I flertalet länder med en konkurrerande trädgårdsproduktion är kontroll och lagstiftning på detta område inte lika långtgående och därmed inte heller så begränsande för dessa länders trädgårdsproduktions konkurrenskraft. Trädgårdsnäringsens riksförbund har vid ett flertal tillfällen försökt fästa regeringens uppmärksamhet på de konsekvenser ur produktions-, konkurrens- och lönsamhetssynpunkt som en sådan mildare tillämpning i andra länder leder till för svensk yrkesmässig trädgårdsodling.

Det föreligger alltså en olika behandling av produkter odlade i Sverige och de som importeras. I många fall är det på det viset att preparat som är förbjudna att användas i Sverige på produkter som skall ätas, får användas och används i de länder som importen kommer ifrån. Livsmedelsverkets provtagning av livsmedlens eventuella innehåll av giftsubstanser visar klart att det är på det viset. Det är i de importerade produkterna som nästan alla prov med giftrester hittas.

Enligt vår uppfattning skall samma krav ställas på produktionen i importlandet som de krav vi ställer på de svenskodlade produkterna. Det innebär att någon import inte får förekomma från länder där preparat som är förbjudna i Sverige används.

Som konsument har vi alla rätt att ställa detta krav, annars kan inte någon vara säker på att den vara man köper har den rätta kvaliteten. Det är

också ett rättvisekrav gentemot de svenska trädgårdsodlarna. Risken är dessutom överhängande att om inget görs slås de svenska odlarna ut, kvar att köpa finns då hårdare besprutade importerade produkter.

Mot. 1985/86
Jo259

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen av regeringen begär förslag med utgångspunkt i vad som förslås i 1974 års trädgårdsnäringsutredning (som lämnade sitt betänkande 1982),

2. att riksdagen av regeringen begär åtgärder för att förstärka trädgårdsnäringsens tullskydd, i enlighet med de motioner som lämnades med anledning av proposition 1985/86: 60¹,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sagts om behovet av fortsatt rådgivning till trädgårdsnäringsen,

4. att riksdagen av regeringen begär förslag om förbud mot import av livsmedel från länder där i Sverige förbjudna kemiska produkter används.

Stockholm den 24 januari 1986

Karl Erik Olsson (c)

Lennart Brunander (c)

Kerstin Göthberg (c)

Bertil Jonasson (c)

¹ 1985/86: Sk 556.